

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Crosssectional descriptive study) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ของบุคลากรสาธารณสุข ในหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บุคลากรสาธารณสุข ในหน่วยบริการปฐมภูมิ ทั้งหมด 268 แห่ง ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ซึ่งปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบงานเยี่ยมบ้านและให้การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม คือ บุคลากรสาธารณสุข ในหน่วยบริการปฐมภูมิจำนวน 158 แห่ง ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ซึ่งปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบงานเยี่ยมบ้านและให้การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โดยการสุ่มแบบไม่เจาะจงจำนวน 1 คนในแต่ละหน่วยบริการปฐมภูมิ รวม 158 ราย

ผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยนำประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จำนวน 268 ราย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสำรวจ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 นำมาคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ R.V.Krejcie และ D.W. Morgan และทำการเปรียบเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549)

ช่วง 270-260 มีกลุ่มประชากรเพิ่มขึ้น 10 ราย กลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น $(159-155) = 4$

ถ้า ช่วง 268-260 มีกลุ่มประชากรเพิ่มขึ้น 8 ราย กลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น

$$= \frac{4 \times 8}{10}$$

$$= 3.2 \text{ ราย}$$

ดังนั้น ถ้ามีประชากรจำนวน 268 ราย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง = $155+3$

$$= 158 \text{ ราย}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากเอกสารงานวิจัยและคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนบุคคลในครอบครัว จำนวนบุตร อายุบุตรคนสุดท้าย ศาสนา ที่อยู่อาศัย วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งในปัจจุบัน รายได้ประจำ รายได้เสริม ความพอเพียงของรายได้ อายุราชการ ระยะเวลาในการทำงานในสถานบริการ หน้าที่รับผิดชอบในหน่วยบริการ การสื่อสารภาษาถิ่น ระยะเวลาการรับผิดชอบงานเยี่ยมบ้าน ระยะเวลาการรับผิดชอบเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ระยะเวลาที่ใช้เยี่ยมบ้านต่อคนต่อครั้ง

สภาพภูมิประเทศ ลักษณะของชุมชน จำนวนประชากรที่รับผิดชอบของหน่วยบริการ จำนวนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในหน่วยบริการ จำนวนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังเฉลี่ยต่อปี จำนวนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่ทำให้การเยี่ยมบ้านต่อเดือน ระยะทางในการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง วิธีการเดินทาง ยานพาหนะ ความยากง่ายในการเดินทาง โดยข้อคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้ตอบ และเติมคำตอบลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เรื่องโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง จำนวน 28 ข้อ โดยแบ่งเป็นความรู้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง จำนวน 21 ข้อ
2. ความรู้เกี่ยวกับการเยี่ยมบ้านและการส่งต่อ จำนวน 7 ข้อ

แบบสอบถามในส่วนที่ 2 นี้มีการวัดใน 2 ลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบข้อที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว จากตัวเลือก 2 ตัวเลือก โดยหากตอบถูกจะได้ 1 คะแนน หากตอบผิดจะไม่ได้คะแนน

เกณฑ์การประเมินระดับความรู้เรื่องโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ของบุคลากรสาธารณสุข โดยอิงเกณฑ์ระดับคะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ (เสรี ลาซโรจน์, 2537 อ่างใน อินราพร บุญยสิน, 2541 อ่างใน พรพิไล วรรณสัมผัส, 2547)

ความรู้ระดับดี	หมายถึง มีคะแนน ร้อยละ 80 – 100
ความรู้ระดับปานกลาง	หมายถึง มีคะแนน ร้อยละ 60 – 79.99
ความรู้ระดับน้อย	หมายถึง มีคะแนน ร้อยละ 0 – 59.99

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปฏิบัติการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังในพื้นที่ของ
บุคลากรสาธารณสุขในหน่วยบริการปฐมภูมิ จำนวน 32 ข้อ โดยแบ่งขั้นตอนเป็น 3 ขั้นตอน

1. การปฏิบัติขั้นตอนเตรียมการเยี่ยมบ้าน จำนวน 3 ข้อ
2. การปฏิบัติขั้นตอนขณะเยี่ยมบ้าน จำนวน 27 ข้อ
3. การปฏิบัติขั้นตอนหลังการเยี่ยมบ้าน จำนวน 2 ข้อ

ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ

ปฏิบัติทุกครั้ง	หมายถึง	บุคลากรสาธารณสุขมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติ กิจกรรมตามข้อความนั้นๆ สมบูรณ์
ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง	หมายถึง	บุคลากรสาธารณสุขมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติ กิจกรรมตามข้อความนั้นๆ บางครั้ง
ปฏิบัตินานๆครั้ง	หมายถึง	บุคลากรสาธารณสุขมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติ กิจกรรมตามข้อความนั้นๆ น้อยมาก
ไม่ได้ทำ	หมายถึง	บุคลากรสาธารณสุขมีพฤติกรรมหรือไม่เคยปฏิบัติ กิจกรรมตามข้อความนั้นๆ

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติทุกครั้ง	ได้ 3 คะแนน
ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง	ได้ 2 คะแนน
ปฏิบัตินานๆครั้ง	ได้ 1 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การประเมินระดับการปฏิบัติการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ของ
บุคลากรสาธารณสุข โดยอิงเกณฑ์คะแนน พฤติกรรมและการปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

(จงดี วินิจจะกุล, 2540 อ่างใน สันติพงษ์ กันทะวารี, 2549) ดังนี้

ระดับดี	หมายถึง มีคะแนน ร้อยละ 85 – 100
ระดับปานกลาง	หมายถึง มีคะแนน ร้อยละ 65 – 84.99
ระดับน้อย	หมายถึง มีคะแนน ร้อยละ 0 – 64.99

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านเห็นชอบจาก คณะกรรมการจริยธรรมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. การศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะถูกเก็บเป็นความลับแต่จะนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบสอบถามครั้งนี้จะไม่ระบุชื่อ – นามสกุล และที่ทำงาน ทั้งนี้จะให้รหัสแทนชื่อและสถานที่ทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิเคราะห์กรอบ เรื่องความรู้โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังของหน่วยบริการปฐมภูมิ เพื่อกำหนดเป้าหมายและขอบเขตในการศึกษา

2. ศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขต และสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมเป้าหมายในการศึกษา

3. สร้างแนวคำถาม จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

4. แก้ไขปรับปรุงข้อความในคำถาม และนำแบบสอบถามที่ได้มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมทั้งขอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบการใช้สำนวนภาษา ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมทั่วไปของแบบสอบถามเพื่อแจกแบบสอบถามไปยังบุคลากรหน่วยบริการปฐมภูมิ 30 รายของจังหวัดลำพูน

7. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคลากรหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดลำพูน จำนวน 30 ราย ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของบุคลากรหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดเชียงใหม่

8. นำแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนจำนวน 30 ฉบับมาตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้อง

9. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จำนวน 30 ฉบับ ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

10. ปรับแก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนใช้จริง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้กับบุคลากรสาธารณสุขในหน่วยบริการปฐมภูมิ ของจังหวัดลำพูน จำนวน 30 ราย และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbach's alpha coefficient)

1. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรู้เรื่องโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง = 0.8352
2. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง = 0.9244

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้ประสานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุกแห่งในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้
2. ประสานกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบข้อมูล ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอรายชื่อและที่อยู่ของ หน่วยบริการปฐมภูมิของจังหวัดเชียงใหม่
3. ส่งแบบสอบถามแก่ กลุ่มตัวอย่าง 158 ราย พร้อมกับหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีการระบุวันที่ในการตอบกลับแบบสอบถาม โดยมีระยะเวลาในการรอแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนจำนวน 30 วัน
4. ติดตามแบบสอบถามที่ตอบกลับ พร้อมทั้งโทรศัพท์ติดต่อกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถามกลับคืน
5. แบบสอบถามที่ได้กลับคืนจำนวน 128 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 81.01 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่าแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนทั้งหมดจำนวน 128 ฉบับมีข้อมูลส่วนที่ 1,2,3 ครบถ้วน สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้
6. นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืน ลงข้อมูลโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยลงข้อมูลทั้ง 128 ฉบับอย่างครบถ้วน และถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการคำนวณหาค่าสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
2. ข้อมูลทั่วไป นำมาแจกแจงความถี่ แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง นำมาหาค่าร้อยละ
4. หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังของบุคลากรสาธารณสุขในหน่วยบริการปฐมภูมิ โดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นหลายตัว คือ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก กับตัวแปรตามคือ การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังของบุคลากรสาธารณสุขหน่วยบริการปฐมภูมิ ใช้สถิติ Stepwise multiple regression analysis
5. หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก กับตัวแปรตามระดับความรู้เรื่องโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ใช้สถิติ Chi-square test
6. หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก กับตัวแปรตามระดับการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ใช้สถิติ Chi-square test
7. หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ ระดับความรู้เรื่องโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง กับตัวแปรตาม คือ ระดับการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ใช้ สถิติ Chi-square test